

LÁTOGATÁS A PRÁGAI ÉS A POZSONYI INTÉZETEKNEL

2003. július 8-10.

Dr. Balipap Ferenc és Tóth Erzsébet igazgatóhelyettesek, valamint a Közösségfejlesztési osztály Prágában végzett munkatársának, a csehül kiválóan beszélő Radnai Johannának társaságában 2003. július 8-9-én Prágában, július 10-én Pozsonyban jártunk, hogy az ottani Népművelési intézetek utódszervezeteivel újra felveszük a szervezeti és szakmai kapcsolatokat, több mint évtized múltán. Erről a szándékról írtam a Szín 2003 áprilisi (8/2-es) számában „Köztes-Európa” címen. A bevezető frást a 8/3-as számtól kezdődően egy új rovat követte, Visegrádi négyek elnevezéssel.

A prágai utódintézmény IPOS (*Informační a Poradenské Středisko pro Místní Kulturu*) néven Praha 2. kerületében a Blanická 4. sz. alatti épületben működik František Zborník igazgatósága alatt. A különböző néven és rövidítésekkel dolgozó szekciók az amatőr-művészeti élet, az információszervezés-információbiztosítás (statisztika), a jogi-gazdálkodási tanácsadás és a szakmai kiadványozás területén fejtik ki leginkább tevékenységüket. Az intézmény különféle adatokat, struktúra-leírást, alapszabályt, működési mód elemzést és kiadványokat hoztunk. Ezeket eredetiben (és részben fordításban) elkülönítetten kezdjük gyűjteni Szakkönyvtárunkban.

A kétszer fél napos megbeszélés során (amiben az igazgatónak társa volt Lenka Láznovská, az IPOS *artama* rövidítéssel szekciójának = Útvar pro neprofesionální umění a dětské estetické aktivity igazgatója) egymás intézeteit ismertük meg kölcsönösen. Így egyrészt a költségvetés részleteit, a bevételek arányát; másrészt a működés jellegét, formáit, a terveket. Megismertük a kulturális intézmények decentralizálásával járó gondjait (amely szerint náluk most került megyei és települési működtetésbe a kulturális intézmények döntő többsége, az eddigi közvetlen minisztériumi működtetés helyett). Megtudtuk, hogy a művelődéshálózatokkal csak akkor van feladatunk, ha azok vagy a települési önkormányzatok kéri; az autonóm települések felnőtt módon maguk végzik intézményeik irányítását, ebben tehát „hálózati” vagy bármiféle más felelősségük nincs, és feladatuk is csak kérésre van.

Megállapodtunk vezető munkatársaik 2003 szeptemberi budapesti látogatásában, és addig is honlapjaink kölcsönös kibővítésében – kapcsolatfelvételünket illusztrálандó.

Egyetértettek egy, a V4-es országok (és talán Szlovénia, Horvátország?) intézeteinek vezető munkatársait érintő talál-

kozásban, később közös pályázatokban az EU lehetőségei felé. Egyetértettünk abban, hogy alapításuk 2005-ben esedékes 100. évfordulójára rendezett konferencián az állam szerepe a helyi kulturális fejlesztésben témában eszmét cseréljünk. A konferencia kísérő programjaként egy 2004-ben közösen meghirdetendő fotópályázat kiállítását is fölvezeltük, valamint lehetséges együttműködéseinket a művészeti műfajok területén.

Prágai tartózkodásunk utolsó óráiban látogatást tettünk a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének Irodájában, ahol találkoztunk több önkéntes munkatárssal és az ugyancsak önkéntesként dolgozó Végő István elnök úrral. Vele részben az Intézettel kapcsolatos együttműködésekről, részben különféle pályázati lehetőségekről beszélünk.

Pozsonyban a már Budapestről korábban megismert Dr. József Kvarda államtitkár várt bennünket a Kulturális Minisztériumban (vele a Szín 8/3-as számában közöltünk interjút). Tájékoztattott bennünket arról az erőfeszítéséről, amelyet a V4-es országok kulturális minisztériumainak együttműködése tárgyában eddig kifejtett, illetőleg, hogy ellát minket egy olyan együttműködési javaslat-szöveggel, amelyet az év végét megelőzően még aláírnának. Javasoltuk, hogy ennek aláírása kapcsán találkozzanak az intézeti igazgatók és vezető munkatársak, illetőleg, hogy ebbe a szövegbe a közművelődési (képzési, kutatási, intézményfejlesztési konferenciák és fesztiválok szervezése stb.) feladatköröket is rögzítsenek.

Ezt követően látogatást tettünk a pozsonyi Népművelési Intézetben (Národné Osvetové Centrum), ahol találkoztunk – a 2002. őszén már Budapesten járt – Eva Pernecká igazgatóhelyetessel, és Stefan Zimával, a Szlovák Folklor Unió elnökével. Ők beszámoltak egy korábbi rendezvényükről, amelyet V4-es folklor-találkozóvá fejlesztettek, egyidejűleg felvetették, hogy valamennyi V4-es országban ki kéne alakítani a különféle amatőr művészeti ágak évenkénti visegrádi fesztiváljait. Megbeszél-tük, hogy erre még az ősz folyamán visszatérünk, s az épp külföldön tartózkodó igazgatójokkal pontosítjuk. Mindezeket Martin Kováč főigazgató úrral, a Szlovák Kulturális Minisztérium helyettes államtitkári rangban lévő munkatársával is megerősítettük, egy vele való rövid találkozás alkalmával. Megjegyzem, hogy szlovákiai szándékainkról egyidejűleg személyesen tájékoztattuk Czibalmosné Molnár Évát, a Magyar Köztársaság Kulturális Intézete igazgatóját.

Beke Pál

A POZSONYI FOLYÓIRATRÓL

A *Národná osveta*-t, a pozsonyi Népművelés-t a *Národné osvetové centrum* (NOC), a Nemzeti Művelődési Központ, azaz a Népművelési Intézet havonta megjelenő folyóiratát a XIII. évfolyamának 1-4. számai alapján mutatom be.

A *Národná osveta* A hagyomány és a jelen melléklettel az alkotó művészet és a helyi kultúra fejlesztésének havi lapja.

A folyóirat több mint tíz éve fordítja figyelmét a helyi és regionális lehetőségek adta közművelődésre, az amatőr művészeti tevékenységre, a kulturális turizmusra, a vidék fejlesztésére, a hagyományos és népi kultúra megőrzésére, a folklórhagyomá-

nyokra és a krónikára. A kiadvány érdekes riportokat, kulturális rendezvények és fesztiválok szakmai értékelését, monográfiák recenzióját, valamint a szlovák regionális és helyi kultúrák fejlődési lehetőségeit mutatja be. Éppen ezért ez a folyóirat nem hiányozhat egyetlen településről sem, ahol a kultúrára időt fordítanak, ahol bármilyen együttes vagy hagyományörzés létezik, illetve ahol foglalkoznak a turizmus fejlesztésével.

Felhívom az érdeklődő figyelmét a folyóirat állandó rovatairra, mely eligazításul szolgál a maga állandóságával.

A tartalomjegyzék mellett található a **BEVEZETŐ** – *Úvodník*, –

melyben a lap főszerkesztője az 1/2003 számban szólítja meg olvasóit a *Kultúra gyógyír a lélekre* címmel, míg a 2/2003 számban Vladimír Blaho, a NOC munkatársa a közelmúltban elhunyt karmesternek, a zenei élet kiemelkedő egyéniségének, Viktor Málkának állít emléket. A 3/2003 számban Jozef Buric NOC munkatárs elmélkedik az amatőr együttesek anyagi gondjairól, és a fesztiválokon való részvétel nehézségeiről. A 4/2003 számban dr. Bakos Samuel a Közművelődési Dolgozók Egyesületének tiszteletbeli elnöke, a NOC és elődje – 50 éves múltja – eredményeit, gondjait vázolja.

A BESZÉLGETÉS Rozhovor rovatban egy-egy rendkívül érdekes interjú található. A 1/2003 számban például arról, hogy növekedett az érdeklődés a szimbólumok iránt. (Ezt tükrözi a folyóiratok hátsó borítóján található vármegyék címerkiállítása is.

Ebben a rovatban olvashatók a helyi együttesek rendezvényeiről szóló tudósítások, a nemzetiségek kultúráját bemutató írások, valamint a honvédség fúvós zenekaráról írott cikk.

A KALENDÁRIUM Személyiségek – események rovatban a Szlovák Kultúrtörténeti naptár alapján tömören jellemzik az adott hónapban kerek évfordulót ünneplő, kiemelkedő kultúrtörténeti személyiség életútját.

A 4/2003 számban a keresztény hagyomány gyökereiről Szlovákiában Dr. Miroslav Holecko *A szlovák egyházi provincia független negyed százada* címmel ír.

A NEVEZETES NAPOK Mozaik – az adott hónapban a szlovák állami, egyházi, nemzetközi eseményekről tudósít, illetve kiemelkedő személyiségek foglalkozik – évfordulójuk kapcsán.

A SZLOVÁK VIDÉK a következő alcímek alatt közöl cikkeket: Vidéki turizmus – Idegenforgalom – Tudomány és kutatás – Vidékfejlesztés.

A 2/2003 számban *A vidék társadalmi fejlődésének lehetőségei* – címmel szociológiai felmérésre alapozott tanulmány jelent meg.

A 3/2003 számban *Néhány észrevétel a Slovakia-tours Pozsonyi 9. Nemzetközi Vásár Idegenforgalmi Kiállításáról*.

A FOLKLÓR a Hagományos népi kultúrának és a Keresztény népszokásoknak ad teret.

A 4/2003 számban *Tavaszi keresztény ünnepek költészete – a Görögkatolikus Húsvét Felső-Szepesben*.

A 3/2003 számban olvashatunk a Dragovská ruža – népdal versenyről, amelyet – Kassa és vidéke számára – immár 33. éve rendezik meg Svinica községben. Ebben a számban olvashatunk a Nové mesto nad Váhom-ban 6. alkalommal megrendezett regionális kulturális seregszemlével egybekötött ünnepségről, amelyen elismerő oklevéllel értékelték a régióban kiemelkedő teljesítményt nyújtó közművelődési szakemberek munkáját.

A 2/2003 számban a Kassa vidéki Seň községben megrendezett Roma Ifjúsági Népdal versenyről informálható az olvasó. A 3/2003 számban *Az amatőr népművészeti kiállításokról tudósítanak*.

REFLEXIÓ annak a rovatnak a címe, amelyben az 1/2003 számban Ing. Danuša Moraviková írása található *A kulturális örökség felismerése és felhasználása – Az etnológia feladata* címmel.

A 2/2003 számban Ingrid Hupková, a Kultúra és Közvéleménykutató Intézet munkatársának cikke olvasható *A leghatékonyabb út a prevenció* – címmel.

A 3/2003 számban Jozef Nôra ír *Örökségünk felélesztése – A Detvai faragott kapuk jelene és múltja* címmel. A cikkből megtudhatjuk, hogy 2002. szeptember 14-én Detván a Római Katolikus templom mellett felállították a múltat visszaidézô faragott kaput.

ELŐ MÚZEUM – Az elmúlt idők levegője

A 4/2003 számban Anna Holtmanová, a Sariši Múzeum munkatársa beszámol a 100 éves évfordulóját ünneplő Barde-

jovské Kúpele, azaz Bártfafürdő skanzen, Népi Architektúra Múzeum kiállításairól és tevékenységéről.

Az 1/2003 számban Katarína Babiová, a Trencsén Múzeum munkatársa, a múzeum kulturális-turisztikai rendezvényeiről ad hírt. Programokkal indítják meg a fantáziát és növelik az érdeklődést, így éjszakai várlátogatást, várjátékokat szerveznek.

A 2/2003 számban Mgr. Tatiana Figurová, a Detvai Múzeum munkatársa, a Poľana vidék Múzeumának 2002 évi tevékenységéről ad tudósítást.

A 3/2003 számban dr. Michal Hvizd tájékoztatja az olvasót a Svidník Ukrán-Ruszin Kultúra Múzeumának rendezvény programjáról. 1956 óta ez a skanzen ad otthont a ruszin és ukrán nemzetiségek hagyományos kulturális ünnepeiknek.

KAMERA – amatőr fotó – film – videó

Az 1/2003 számban Vladimír Melek ad hírt a Ružomborský/Rózsahegy-i fotóklub 2002 évi nemzetközi sikeréről, Ivana Lešková tudósít a Zihlavai filmszemléről, Rudolf Bihary írásában olvashatunk a Diák Fotóverseny 4. évfordulójának eredményeiről is. Ebben a számban mutatja be Mgr. Soňa Žabková Rastislav Bero Besztercebánya és Prága építészetét bemutató fotókiállítását.

RÖVIDEN ugyanebben a témakörben, a 2/2003 számban Zuzana Školudová, az Amatőr Művészeti Alkotók Intézete munkatársa ad hírt a szlovák fotózásról, filmezésről, videózásról. A 4/2003 számban ugyancsak ő informálja az olvasót a 2002. évi Országos Amatőr Fotópályázat és Diapozitív pályázat értékeléséről.

A 4/2003 számban Bibiana Tauberová – *Fotóalkotások 2003 Szepesi Szalonja* címmel közöl írást, Andrea Jármayová a Családi videó amatőr filmesek versenyről és az eredményekről tájékoztatja az olvasót, Vladimír Melek a Ružomberok Fotószalon és Nemzetközi Szalon közös szervezésében 18. alkalommal megrendezett fotóművészeti kiállításról tájékoztatja az olvasóközönséget.

Az **ETŰD** rovatban az olvasó a zenei- és kórusmozgalom életéről, valamint azok nemzetközi kapcsolatairól kap tájékoztatást.

A 4/2003 számban dr. Alexander Móži népzeneész, a Szlovák Zenei Egyesület népzene mérlegét készíti el, a szervezet tevékenységéről, terveiről, céljairól számol be.

Az 1/2003 számban Vilma Krauspeová Vranov nad Topľou Művészeti Magániskola jubileumi ünnepi koncertjéről tudósít.

És **RÖVIDEN** – a kórusok, a kamara- és szimfonikus zenekarok programajánlatát fűzték csokorba Dagmar Oenášová és Vladimír Blaho.

Az **EGY SZÓRA**: Hírek – információk a régiók fontos közművelődési eseményeiről.

A 3/2003 számban Mgr. Soňa Žabková híre, hogy Besztercebánya Állami Tudományos Könyvtárában a rekonstrukció után átadták a 3. évezred tanulószobáját.

KÖNYVAJÁNLÓ rovat ismerteti az újdonságokat.

Az 1/2003 számban Kliment Ondrejka etnográfus, folklorista bemutatja Ondrej Krupa magyarországi szlovák etnográfus könyvét – a magyarországi szlovákok gyermekfolklorjának gyűjteményét „Omrinky detského folklóru a hier našich Slovákov” címmel.

A **RECEPTTÁR**-ban, ahány falu, annyi konyha alcímen nagymamák ételreceptjeinek gyűjteményét találhatja az olvasó. Különböző tájegységek ételkülönlegességei kerülnek bemutatásra.

A **PROGRAMNAPTÁR** nem más, mint Szlovákia helyi kulturális rendezvényeinek havi programnaptára.

Hollósy Tiborné